

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

Oznámenie Komisie týkajúce sa európskej iniciatívy občanov (EIO) „End the Cage Age“

(2021/C 274/01)

1. ÚVOD: INICIATÍVA OBČANOV

Formou európskej iniciatívy občanov (EIO) podľa článku 11 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii môže milión alebo viac štátnych príslušníkov z reprezentatívneho počtu členských štátov EÚ požiadať Európsku komisiu, aby v rámci svojich právomocí predložila vhodný návrh vo veci, v ktorej považujú za potrebné prijať právny akt EÚ na účely vykonávania zmlúv. Podrobné pravidlá týkajúce sa EIO sú stanovené v nariadení (EÚ) 2019/788 ⁽¹⁾ (nariadenie o EIO).

Iniciatíva „End the Cage Age“ (Skončujme s klieťkovým chovom) je šiestou EIO, ktorá spĺňa kvantitatívne limity ⁽²⁾. V iniciatíve sa Komisia vyzýva prijať opatrenia týkajúce sa zaobchádzania s hospodárskymi zvieratami. Uvádza sa v nej:

„Stovky miliónov hospodárskych zvierat v EÚ musia trpieť, pretože sú väčšiu časť svojho života chované v klieťkach. Vyzývame Európsku komisiu, aby ukončila toto nehumánne zaobchádzanie s hospodárskymi zvieratami.

Klieťky spôsobujú utrpenie obrovskému počtu hospodárskych zvierat každý rok. Sú kruté a zbytočné, pretože existujú systémy chovu bez klieťok, ktoré poskytujú lepšie životné podmienky.

Komisia sa preto vyzýva, aby navrhla právne predpisy s cieľom zakázať používanie:

- klieťok pre nosnice, králiky, mládky, plemenné brojlerov, plemenné nosnice, prepelice, kačky a husi,
- pôrodných klieťok pre prasnice,
- kotercoov pre prasnice tam, kde ešte nie sú zakázané,
- jednomiestnych kotercoov pre teľatá tam, kde ešte nie sú zakázané.“ ⁽³⁾

Organizátori podrobne vysvetlili ciele iniciatívy na stretnutí s Komisiou 30. októbra 2020 a na verejnom vypočutí, ktoré zorganizoval Európsky parlament 15. apríla 2021. Európsky parlament usporiadal 10. júna 2021 k tejto iniciatíve občanov rozpravu v pléne a prijal uznesenie ⁽⁴⁾, v ktorom stanovil pozíciu Parlamentu.

V tomto oznámení sa uvádzajú právne a politické závery z posúdenia iniciatívy Komisiou, ako aj opatrenia, ktoré má v úmysle prijať, dôvody ich prijatia a plánovaný harmonogram v súlade s článkom 15 ods. 2 nariadenia o EIO.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/788 zo 17. apríla 2019 o európskej iniciatíve občanov (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 55).

⁽²⁾ V prílohe sa uvádzajú ďalšie procedurálne podrobnosti o iniciatíve vrátane požadovaných limitov a počtu vyhlásení o podpore.

⁽³⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_sk

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2021-0296_SK.html

2. KONTEXT

Ide o iniciatívu občanov založenú na požiadavke prechodu na etickejšie a udržateľnejšie poľnohospodárske systémy, ktorý sa má okrem iného dosiahnuť na základe nových právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Reakcia na túto požiadavku je pre Komisiu dôležitou prioritou, ako to jasne uviedla v Európskej zelenej dohode ⁽⁵⁾ a v stratégii „Z farmy na stôl“ ⁽⁶⁾. Podľa iniciatívy je v súčasnosti v EÚ chovaných 300 miliónov zvierat v kliebkach.

V Zmluve o fungovaní Európskej únie sa zvieratá vymedzujú ako cítiace bytosti. EÚ má ako jeden z hlavných dovozcov potravín morálnu povinnosť zabezpečiť, aby podmienky zvierat na farmách odrážali jej zásady, a to aj pokiaľ ide o potraviny, ktoré dováža.

Postupné vyradovanie kliebok sa začalo pred 22 rokmi, keď nadobudol účinnosť nový právny predpis o chove nosníc. Vedecká analýza potvrdila výhody tohto prístupu aj v prípade iných chovov, ako je chov teliat a ošípaných, pri ktorých boli v rokoch 1997 (teľatá) a 2001 (ošípané) zavedené čiastočné zákazy.

2.1. Existujúci právny rámec pre dobré životné podmienky hospodárskych zvierat chovaných v poľnohospodárskych podnikoch

Od prijatia prvých právnych predpisov EÚ o dobrých životných podmienkach zvierat v roku 1974 došlo k rozšíreniu ich pôsobnosti a prijatiu nových predpisov. Súčasný právny rámec pre chov hospodárskych zvierat pozostáva zo všeobecnej smernice ⁽⁷⁾ o ochrane zvierat rozmnožovaných a chovaných na hospodárske účely. Stanovujú sa v nej všeobecné zásady a členským štátom sa ponecháva priestor na prijatie prísnejších ustanovení za predpokladu, že sú zlučiteľné s pravidlami EÚ. V záujme doplnenia všeobecnej smernice sa prijali štyri osobitné smernice pre konkrétne sektory chovu, a to pre chov nosníc, brojlerov, teliat a ošípaných.

Vo všeobecnej smernici sa stanovuje, že sloboda pohybu zvierat sa nesmie obmedziť takým spôsobom, ktorý by im mohol spôsobiť zbytočné utrpenie alebo poranenie. Navyše sa v nej vyžaduje, aby bol zvieratú, ktoré je nepretržite alebo pravidelne priviazané alebo chované v uzavretých priestoroch, poskytnutý priestor primeraný jeho fyziologickým a etologickým potrebám. Chov zvierat v kliebkach je tak za určitých podmienok povolený.

V osobitných smerniciach pre jednotlivé druhy sú stanovené pravidlá ich zatvárania takto:

- v prípade nosníc sa v právnom predpise týkajúcom sa ich chovu prijatom v roku 1999 zakázalo používanie jednoduchých (tzv. batériových) kliebok v EÚ s dvojfázovým prechodným obdobím v celkovej dĺžke 12 rokov: od roku 2003 sa po prvýkrát zaviedlo povinné používanie obohatených kliebok a od roku 2012 platí na farmách v EÚ zákaz používania jednoduchých kliebok pre nosnice. V súčasnosti sa nosnice môžu chovať v „obohatených“ kliebkach, v ktorých majú, okrem iného, bidlá a možnosť hrabať ⁽⁸⁾,
- od roku 2013 je povinné chovať samice ošípaných (prasnice) v skupinách počas obdobia, ktoré sa začína 4 týždne po krytí (párení s kancom alebo inseminácii) a trvá do 1 týždňa pred očakávaným časom vrhu. Po zvyšok času (teda počnúc 1. týždňom pred očakávaným časom vrhu do 4 týždňov po ňom) je v súlade s platnými právnymi predpismi veľká časť prasničiek a prasníc v EÚ pravidelne zatváraná v tzv. pôrodných kliebkach a kotercoch pre prasnice ⁽⁹⁾ a
- od roku 2007 sa teľatá od 8. týždňa života nesmú zatvárať v jednomiestnych kotercoch. Do tohto veku je však individuálne držanie teliat v súlade s podmienkami stanovenými v platných právnych predpisoch EÚ povolené ⁽¹⁰⁾.

Pre ostatné zvieratá spomínané v európskej iniciatíve občanov neexistujú v EÚ žiadne osobitné právne predpisy týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat.

Žiadosť o postupné vyradenie kliebok zodpovedá súčasným trendom, keďže niekoľko členských štátov už zaviedlo ich úplný alebo čiastočný zákaz:

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/communication-european-green-deal_en

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

⁽⁷⁾ Smernica Rady 98/58/ES z 20. júla 1998 o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely (Ú. v. ES L 221, 8.8.1998, s. 23).

⁽⁸⁾ Smernica Rady 1999/74/ES z 19. júla 1999 ustanovujúca minimálne normy na ochranu nosníc (Ú. v. ES L 203, 3.8.1999, s. 53).

⁽⁹⁾ Smernica Rady 2008/120/ES z 18. decembra 2008, ktorou sa stanovujú minimálne normy na ochranu ošípaných (Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2009, s. 5).

⁽¹⁰⁾ Smernica Rady 2008/119/ES z 18. decembra 2008, ktorou sa stanovujú minimálne normy na ochranu teliat (Ú. v. EÚ L 10, 15.1.2009, s. 7).

Obohatené kľetky pre nosnice:

- zakázané v Rakúsku a Luxembursku,
- zakázané vo Francúzsku na nových alebo zrenovovaných farmách,
- budú zakázané v Nemecku od roku 2025, v Česku od roku 2027, vo Valónsku (Belgicko) od roku 2028 a na Slovensku od roku 2030.

Koterce pre prasnice a pôrodné kľetky:

- zakázané vo Švédsku,
- pôrodné kľetky povolené v Nemecku maximálne na 5 dní na každé obdobie vrhu do roku 2036,
- zákaz koterčov pre prasnice od roku 2029 v Nemecku,
- zákaz koterčov pre prasnice po odstave v Dánsku s plnou účinnosťou od roku 2035,
- zákaz koterčov pre prasnice 4 dni po inseminácii v Holandsku a 10 dní po inseminácii v Rakúsku.

Kľetky pre králiky:

- zakázané v Rakúsku, Nemecku a Holandsku u králikov chovaných na mäso,
- zákaz jednoduchých kľetok pre králiky chované na mäso od roku 2016 a obohatených kľetok pre králiky chované na mäso a chovné samice v Belgicku (Flámsko) od roku 2025,
- osobitné požiadavky na chov králikov v Nemecku, Holandsku a vo Švédsku, napr. v kotercoch najmenej po dvoch (králiky chované na výkrm), vhodný materiál na obhrýzanie, prístup k objemovému krmivu, prístup k plošine.

2.2. Súčasný stav politiky EÚ

Komisia prijala 11. decembra 2019 oznámenie k *Európskej zelenej dohode* ⁽¹⁾, ktorá je komplexnou stratégiou transformácie EÚ na moderné a konkurencieschopné hospodárstvo s efektívnym využívaním zdrojov, a zohľadňuje všetky rozmery udržateľnosti vrátane dobrých životných podmienok zvierat.

Komisia prijala 20. mája 2020 (ako súčasť Zelenej dohody) stratégiu „Z farmy na stôl“ ⁽²⁾, v ktorej je načrtnutý plán spravodlivého a zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu. Naplnením tejto stratégie chce Komisia zaručiť nielen bezpečnosť, výživnosť a vysokú kvalitu potravín v EÚ, ale aj to, aby sa stali celosvetovým štandardom udržateľnosti. Dobré životné podmienky zvierat sú významnou súčasťou programu udržateľnosti, pričom stratégia zahŕňa záväzok Komisie predložiť do konca roka 2023 legislatívne návrhy na revíziu právnych predpisov EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat na základe hodnotenia (kontroly vhodnosti) existujúcich právnych predpisov a posúdenia vplyvu. Cieľom je zlepšiť životné podmienky zvierat, rozšíriť rozsah pôsobnosti právnych predpisov, zosúladiť ich s najnovšími vedeckými dôkazmi a uľahčiť presadzovanie ich dodržiavania.

Komisia zároveň v stratégii oznámila, že:

- preskúma možnosti označovania dobrých životných podmienok zvierat na etiketách s cieľom lepšie využiť pridanú hodnotu, ktorú výrobky získavajú vďaka postupom rešpektujúcim dobré životné podmienky zvierat, a túto hodnotu ďalej šíriť v potravinovom reťazci a
- navrhne udržateľný rámec označovania potravín.

V stratégii „Z farmy na stôl“ sa uznáva úloha spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) pri podpore prechodu na udržateľné potravinové systémy. V kontexte a v závislosti od prebiehajúceho legislatívneho postupu týkajúceho sa SPP sa od roku 2023 plánuje zaviesť nový systém, na základe ktorého budú môcť členské štáty využívať **tzv. ekologické režimy** ⁽³⁾ na podporu prechodu na lepšie životné podmienky zvierat ⁽⁴⁾. Ekologické režimy poskytnú poľnohospodárom podporu vo forme platieb za záväzky týkajúce sa manažmentu chovu ako kompenzáciu za dodatočné

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

⁽³⁾ Ekologické režimy sú platobné režimy v poľnohospodárstve zamerané na ochranu životného prostredia, klímy a dobrých životných podmienok zvierat: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Eco-schemes>

⁽⁴⁾ Zoznam poľnohospodárskych postupov, ktoré by mohli byť podporované v rámci ekologických režimov, je k dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/factsheet-agri-practices-under-ecoscheme_en.pdf

náklady alebo straty príjmov spojené s aktualizáciou noriem nad rámec povinných požiadaviek. Ekologické režimy sú plne financované zo všeobecného rozpočtu Únie.

V rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) budú po roku 2022 naďalej k dispozícii rovnaké možnosti podpory dobrých životných podmienok zvierat ako v rokoch 2014 až 2022 v rámci SPP. Projekty financované z EPFRV (tzv. intervencie) si vyžadujú spolufinancovanie zo strany členských štátov. Podpora z EPFRV je k dispozícii vo forme platieb za záväzky týkajúce sa manažmentu chovu ako kompenzácia za dodatočné náklady alebo straty príjmov spojené so záväzkami vyplývajúcimi z aktualizácií noriem, ktoré sú nad rámec povinných požiadaviek, ako aj za investície do chovných priestorov ponúkajúcim lepšie životné podmienky zvierat. Rozsah podpory poskytovanej z EPFRV a ekologického režimu na dobré životné podmienky zvierat závisí od potrieb a priorit členských štátov.

Medzi ďalšie možnosti intervencie v rámci EPFRV a ekologických režimov patrí podpora na:

- odbornú prípravu a poradenstvo,
- prechod na metódy ekologického poľnohospodárstva a ich zachovávanie,
- systémy kvality a
- spoluprácu a inovácie medzi prevádzkovateľmi potravinového reťazca v rámci európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť (EIP-AGRI) ⁽¹⁵⁾.

Predpokladá sa, že dobré životné podmienky zvierat budú jedným z osobitných cieľov SPP na obdobie 2023 – 2027 ⁽¹⁶⁾. Každý členský štát posúdi svoju situáciu na základe analýzy SWOT (analýza silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb), ako aj svoje špecifické potreby, najmä pokiaľ ide o zlepšenie životných podmienok zvierat a obmedzenie používania antimikrobiálnych látok. Na základe toho každý členský štát navrhne intervencie, ktoré sa zahrnú do národného strategického plánu SPP (platného od začiatku roka 2023 po schválení Komisiou), v ktorom sa stanoví aj stratégia kombinovania rôznych nástrojov SPP. Na meranie a monitorovanie pokroku pri realizácii plánov sa použijú osobitné ukazovatele.

Dodržiavanie povinných existujúcich právnych požiadaviek ⁽¹⁷⁾ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat bude pre poľnohospodárov aj naďalej jednou z podmienok na získanie plnej priamej podpory SPP a niektorých (ročných) platieb z EPFRV vrátane platieb na dobré životné podmienky zvierat.

Komisia prijala odporúčania týkajúce sa národných strategických plánov SPP v decembri 2020. Tieto odporúčania, ktoré sú adresované každému členskému štátu zvlášť, zahŕňajú niekoľko opatrení na zlepšenie dobrých životných podmienok hospodárskych zvierat ⁽¹⁸⁾.

V snahe pomôcť členským štátom naplánovať intervencie v súlade s odporúčaniami Komisia nedávno iniciovala štúdiu o opatreniach a nástrojoch SPP, ktoré podporujú dobré životné podmienky zvierat a znižovanie používania antimikrobiálnych látok ⁽¹⁹⁾. Závery štúdie sa očakávajú v októbri 2021.

2.3. Vedecký kontext a prebiehajúce projekty

Lepšie životné podmienky zvierat nie sú len etickým problémom, ale zlepšujú zdravie zvierat, znižujú potrebu používania liekov, čím spomaľujú možné spustenie tvorby antimikrobiálne rezistentných mikroorganizmov a zároveň zvyšujú kvalitu potravín. Okrem toho sa napríklad v dôsledku toho, že nosnice sú menej vystavované stresu, znižuje prevalencia salmonely v ich kŕdľoch. Dobré životné podmienky ľudí a zvierat spolu úzko súvisia.

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>

⁽¹⁶⁾ Legislatívny postup týkajúci sa reformy SPP stále prebieha. Opis jeho hlavných prvkov týkajúcich sa dobrých životných podmienok preto podlieha konečnej dohode spoluzákonnodarcov.

⁽¹⁷⁾ Tzv. krížové plnenie v rámci SPP od roku 2003. Pred platbou sa systematicky nekontroluje, ale kontroly krížového plnenia *a posteriori* na mieste sú povinné pre minimálne 1 % prijímateľov. Ide o účinný nástroj na zvyšovanie informovanosti prijímateľov o požiadavkách na dobré životné podmienky zvierat: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/cross-compliance_sk

⁽¹⁸⁾ Odporúčania sú individualizované a adresované jednotlivým členským štátom. Ich cieľom je pomôcť každému členskému štátu s prípravou jeho národného strategického plánu SPP identifikovaním kľúčových oblastí, na ktoré by sa mal zamerať: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en#cap-strategic-plans-recommendations

⁽¹⁹⁾ *Evaluation study of the CAP measures and instruments promoting animal welfare and reduction of antimicrobials use* (Hodnotiaca štúdia opatrení a nástrojov SPP na podporu dobrých životných podmienok zvierat a zníženie používania antimikrobiálnych látok) (AGRI-2020-0319; očakáva sa v októbri 2021).

Za posledných 20 rokov prijal Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) – hlavný vedecký poradný orgán Komisie v tejto oblasti – stanoviská, v ktorých sa (okrem iného) riešila otázka dobrých životných podmienok nosníc a ošípaných. EFSA v súčasnosti pracuje na ďalších vedeckých posúdeniach klieťok pre druhy a kategórie zvierat, na ktoré sa uvedená iniciatíva občanov vzťahuje. Budú k dispozícii v rokoch 2022 a 2023. Nedávne stanovisko EFSA možno považovať za obraz súčasného stavu našich poznatkov o králikoch ⁽²⁰⁾.

V nedávno uverejnených štúdiách sa potvrdila existencia alternatívnych a vysokovýkonných poľnohospodárskych systémov bez použitia klieťok. Okrem toho nedávna štúdia vypracovaná pre Výbor Európskeho parlamentu pre petície (PETI) ⁽²¹⁾ konštatovala, že systémy bez klieťok pre nosnice sú hospodársky, environmentálne a sociálne podobné systémom s prispôbenými klieťkami. Iná štúdia ⁽²²⁾ ponúka prehľad vedeckého výskumu klieťkového chovu nosníc, prasníc, králikov, kačíc, husí, teliat a prepelíc. Sú v nej opísané vplyvy klieťkového chovu a chovu v alternatívnych poľnohospodárskych systémoch na dobré životné podmienky zvierat. V ďalších správach sa identifikujú výzvy v oblasti životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat, príležitosti a možné dôsledky ďalšieho zlepšovania životných podmienok zvierat, ako aj možnosť ukončenia používania klieťok pri chove niektorých hospodárskych zvierat v EÚ ⁽²³⁾.

Dobrymi životnými podmienkami zvierat, a najmä ekologickým poľnohospodárstvom s nízkymi vstupmi ⁽²⁴⁾, ako aj precíznym poľnohospodárstvom ⁽²⁵⁾ a postupmi v priemyselnom chove, ktoré rešpektujú dobré životné podmienky zvierat, sa zaoberá aj viacero prebiehajúcich výskumných a inovačných projektov spolufinancovaných zo zdrojov EÚ. Hoci doteraz žiadne projekty konkrétne neskúmali zrušenie klieťok, niektoré projekty CORE ⁽²⁶⁾ Organic Cofund ⁽²⁷⁾ financované z programu Horizont 2020 sa zaoberajú chovom, ktorý spĺňa prirodzené požiadavky zvierat, ako aj súvisiacimi otázkami; patria sem:

- POWER skúma kombináciu zlepšenia chovu ošípaných a jeho manažmentu vrátane vplyvu dizajnu pôrodných koterčov, genetiky prasníc a stratégií manažmentu úmrtnosti novonarodených prasiatok a zdravia prasiatok pred odstavom a po ňom a
- GroupHousenet ⁽²⁸⁾ je akcia v rámci COST, ktorej cieľom je prinášať odvetviu chovu hospodárskych zvierat v EÚ inovácie v oblasti chovu ošípaných a hydiny a jeho manažmentu, potrebné na úspešný prechod na veľké skupinové chovné systémy bez bolestivého kupirovania chvostov a skracovania zobákov.

Program Horizont Európa – nový rámcový program EÚ pre výskum a inováciu – poskytnete v rokoch 2021 – 2027 ďalšiu podporu, najmä v oblasti intervencií v „poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach“ ⁽²⁹⁾.

2.4. Sociálny a ekonomický kontext

Stále viac spotrebiteľov požaduje používanie poľnohospodárskych metód rešpektujúcich dobré životné podmienky zvierat, ako aj informácie, ktoré by im pomohli identifikovať výrobky získané v prostredí zohľadňujúcom dobré životné podmienky zvierat ⁽³⁰⁾.

⁽²⁰⁾ Pracovná skupina EFSA pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat (AHAW), *Health and welfare of rabbits farmed in different production systems* (Zdravie a dobré životné podmienky králikov chovaných v rôznych chovných systémoch), vedecké stanovisko (EFSA-Q-2019-00593); prijaté 21. novembra 2019: <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5944>.

⁽²¹⁾ *End the cage age: looking for alternatives – overview of alternatives to cage housing and the impact on animal welfare and other aspects of sustainability* (Skoncuje sa s klieťkovým chovom – hľadanie alternatív – prehľad alternatív ku klieťkovému chovu a ich vplyv na dobré životné podmienky zvierat a ďalšie aspekty udržateľnosti (30. 11. 2020): https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU%282020%29658539 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658539/IPOL_STU\(2020\)658539_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658539/IPOL_STU(2020)658539_EN.pdf)

⁽²²⁾ *Compassion in World Farming* (21. februára 2021), *Scientific briefing on caged farming – overview of scientific research on caged farming of laying hens, sows, rabbits, ducks, geese, calves and quail* (Súcit vo svetovom poľnohospodárstve – vedecký brífing o klieťkovom chove – prehľad výsledkov vedeckého výskumu klieťkového chovu nosníc, prasníc, králikov, kačíc, husí, teliat a prepelíc) z 21. 2. 2021: <https://www.ciwf.eu/media/7444223/ciwf-february-2021-scientific-briefing-on-caged-farming.pdf>

⁽²³⁾ Napr. *Assessment of environmental and socio-economic impacts of increased animal welfare standards – transitioning towards cage-free farming in the EU* (Posúdenie environmentálnych a sociálno-ekonomických vplyvov sprísnených noriem na dobré životné podmienky zvierat – prechod na bezklieťkový chov v EÚ), politická správa: <https://ieep.eu/publications/assessment-of-environmental-and-socio-economic-impacts-of-increased-animal-welfare-standards>; Európsky hospodársky a sociálny výbor, *The farming profession and the profitability challenge* (Povolanie poľnohospodára a otázka ziskovosti), stanovisko (prijaté 18. 7. 2019).

⁽²⁴⁾ „Poľnohospodárstvo s nízkymi vstupmi“, pokiaľ ide o zvieratá, zahŕňa „extenzívne“ chovy, prístup k výbehu, používanie miestnych plemien atď., čo môže viesť k lepším životným podmienkam a menšiemu používaniu antibiotík.

⁽²⁵⁾ „Precízne“ poľnohospodárstvo v prípade zvierat znamená akúkoľvek technológiu, ktorá umožňuje sledovať hospodárske zvieratá, napr. umiestnením kamery do haly ako pomôcky na odhalenie špecifického problému v ranom štádiu.

⁽²⁶⁾ Sieť európskych ministerstiev a výskumných rád založená v roku 2004 a financujúca výskum v oblasti ekologických potravinových a poľnohospodárskych systémov.

⁽²⁷⁾ <https://projects.au.dk/coreorganiccofund/core-organic-cofund-projects/>

⁽²⁸⁾ <https://www.grouphousenet.eu/about-2>

⁽²⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-6-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_en

⁽³⁰⁾ *Attitudes of Europeans towards animal welfare* (Názory Európanov na dobré životné podmienky zvierat), osobitný prieskum Eurobarometra 442 (marec 2016): <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2096>

Hospodárske zvieratá sú chované v kliečkach z rôznych, hlavne ekonomických dôvodov. Takéto systémy (najmä v intenzívnych chovných jednotkách) sú ekonomicky efektívne a poskytujú praktickejšie pracovné podmienky. Istý stupeň obmedzenia pohybu vo vnútorných priestoroch môže byť potrebný aj z dôvodov biologickej bezpečnosti, aby sa zabránilo šíreniu niektorých chorôb zvierat.

Ukončenie používania kliečok si vyžiada zmeny súčasných poľnohospodárskych systémov a často nákladné investície. Poľnohospodári zrejme budú musieť upraviť priestory svojho poľnohospodárskeho podniku, zakúpiť nové vybavenie a prispôsobiť výrobné a chovné metódy. Prechod na poľnohospodárske systémy s prísnejšími normami v oblasti dobrých životných podmienok zvierat zároveň často zlepšuje dobré meno poľnohospodárov v spoločnosti a zvyšuje dôveru v ich prácu⁽³¹⁾. Prísne normy EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat prispievajú aj k dobrej povesti poľnohospodárskych výrobkov EÚ a čiastočne vysvetľujú vysoký dopyt po nich, čo poľnohospodárom prináša vyššie príjmy. Zmeny súčasných poľnohospodárskych systémov by tiež pomohli zachovať zdroje, od ktorých závisia potravinové systémy, čo by zase znížilo stratu biodiverzity.

2.5. Prebiehajúce iniciatívy a opatrenia súvisiace s uvedenou iniciatívou občanov

V kontexte revízie právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat vrátane smernice 98/58/ES o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely⁽³²⁾ oznámenej v stratégii „Z farmy na stôl“, Komisia prijíma alebo už prijala tieto opatrenia:

- V júni 2020 poverila úrad EFSA vypracovaním aktualizovaných vedeckých stanovísk k výhodám a nevýhodám rôznych chovných systémov a k tomu, ako by sa mohli zlepšiť v prípade sektorov chovu, na ktoré sa v súčasnosti vzťahujú osobitné právne predpisy týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat, t. j. u nosníc (vrátane mládok a plemenných nosníc), kurčiat chovaných na mäso (vrátane plemenných brojlerov), teliat a ošípaných. V júni 2021 ho požiadala o ďalšie stanoviská k aspektom dobrých životných podmienok zvierat v kliečkovom a bezkliečkovom chove prepelíc, kačíc a husí⁽³³⁾. Očakáva sa, že EFSA tieto stanoviská vydá v rokoch 2022 a 2023.
- Komisia uverejnila 7. apríla 2021 výsledky hodnotenia stratégie EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat na roky 2012 – 2015⁽³⁴⁾.
- V súčasnosti vykonáva hodnotenie (kontrolu vhodnosti) *acquis* EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat⁽³⁵⁾, ktorého cieľom je identifikovať:
 - možné nedostatky v návrhu, rozsahu pôsobnosti a vykonávaní existujúcich pravidiel,
 - možnosti zjednodušenia a zníženia regulačných nákladov a záťaže a
 - možné nedostatky a oblasti zlepšenia.

Ukončenie kontroly vhodnosti sa očakáva do roku 2022.

- Skúma možnosti jednotného označovania dobrých životných podmienok zvierat v Únii s cieľom zvýšiť hodnotu výrobu v potravinovom reťazci. Na tento účel zriadila špecializovanú podskupinu platformy EÚ pre dobré životné podmienky zvierat a iniciovala štúdiu o označovaní dobrých životných podmienok zvierat⁽³⁶⁾.

Okrem toho sú v kontexte uvedenej iniciatívy občanov relevantné tieto prebiehajúce a plánované opatrenia:

- Štúdie zhromažďujúce údaje o environmentálnych a sociálno-ekonomických vplyvoch postupného vyradovania kliečok, ktoré ponúknu lepší obraz o súčasnej situácii v EÚ⁽³⁷⁾.
- V štádiu prípravy je kódex správania pre zodpovedné obchodné a marketingové postupy. Cieľom je povzbudiť subjekty v potravinovom reťazci, aby prijali záväzky v oblasti udržateľnosti aj v súvislosti s dobrými životnými podmienkami zvierat; mohlo by ísť aj o záväzky týkajúce sa prechodu na systémy bez kliečok.
- Komisia do konca roka 2023 vypracuje legislatívny návrh rámca pre udržateľný potravinový systém. Dobré životné podmienky zvierat budú predmetom diskusií k definícii udržateľnosti potravinového systému a kritérií posudzovania udržateľnosti potravín a výrobných postupov.

⁽³¹⁾ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2096>

⁽³²⁾ Smernica Rady 98/58/ES z 20. júla 1998 o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely (Ú. v. ES L 221, 8.8.1998, s. 23).

⁽³³⁾ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/animal-welfare>

⁽³⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/strategy/evaluation_strategy_en

⁽³⁵⁾ Kontrola vhodnosti sa bude týkať smernice 98/58/ES, smernice 1999/74/ES, nariadenia (ES) č. 1/2005, smernice 2007/43/ES, smernice 2008/119/ES, smernice 2008/120/ES a nariadenia (ES) č. 1099/2009, ako aj príslušných vykonávacích predpisov.

⁽³⁶⁾ Výsledky štúdie sa očakávajú koncom roka 2021.

⁽³⁷⁾ Napr. *Pilot project hens* (Pilotný projekt u sliepok) (SANTE-2020-G5 051) týkajúci sa nosníc, mládok a plemenných nosníc (výsledky sa očakávajú v roku 2022); *Evaluation study of the CAP measures and instruments promoting animal welfare and reduction of antimicrobials use* (Hodnotiacia štúdia opatrení a nástrojov SPP na podporu dobrých životných podmienok zvierat a zníženie používania antimikrobiálnych látok) (AGRI-2020-0319; očakáva sa v októbri 2021).

- Do roku 2024 navrhne udržateľný rámec označovania potravín, ktorý by mal riešiť výživové, klimatické, environmentálne a sociálne aspekty potravinových výrobkov vrátane dobrých životných podmienok zvierat.
- Hoci viaceré dvojstranné obchodné dohody s krajinami mimo EÚ už obsahujú ustanovenia o spolupráci v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, EÚ navrhne začlenenie kapitoly o udržateľných systémoch potravinárskej výroby do prebiehajúcich rokovaní o dohodách o voľnom obchode s partnerskými krajinami, ako aj do budúcich obchodných dohôd. Týka sa to aj spolupráce v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a
- EÚ zároveň presadzuje svoje normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat tým, že prispieva k vypracovaniu, prijímaniu a vykonávaniu medzinárodných noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat v rámci Svetovej organizácie pre zdravie zvierat (OIE) ⁽³⁸⁾ a spolupracuje s Organizáciou pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO).

3. HODNOTENIE NÁVRHOV V RÁMCI INICIATÍVY

3.1. Reakcia na iniciatívu: opatrenia

V uvedenej iniciatíve občanov sa Komisia vyzýva navrhnúť právne predpisy zakazujúce používanie:

- klieťok pre nosnice, králiky, mládky, plemenné brojler, plemenné nosnice, prepelice, kačky a husi,
- pôrodných klieťok pre prasnice,
- koterco, pre prasnice tam, kde ešte nie sú zakázané a
- jednomiestnych koterco, pre teľatá tam, kde ešte nie sú zakázané.

V reakcii na túto iniciatívu a požiadavku prechodu na etickejšie a udržateľnejšie poľnohospodárske systémy má Komisia v úmysle navrhnúť postupné vyradenie a napokon aj zákaz používania takýchto klieťkových systémov pre všetky dotknuté druhy a kategórie za podmienok (vrátane dĺžky prechodného obdobia), ktoré sa určia na základe stanovísk úradu EFSA a posúdenia vplyvu. Pôjde o jeden z kľúčových cieľov revízie právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ktoré sa Komisia zaviazala navrhnúť do posledného štvrtroka 2023.

Komisia v priebehu spomínanej revízie zváži tieto aspekty:

- A) zvieratá, na ktoré sa v súčasnosti vzťahujú osobitné právne predpisy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat

Existujúce osobitné právne predpisy o dobrých životných podmienkach zvierat nosníc, prasníc a teliat sa zrevidujú v rámci stratégie „Z farmy na stôl“, pričom návrh Komisia predloží do posledného štvrtroka 2023. V týchto právnych predpisoch je dnes stanovený zákaz určitých, no nie všetkých typov klieťok.

- B) zvieratá, na ktoré sa v súčasnosti nevzťahujú osobitné právne predpisy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat

V prípade viacerých druhov/kategórií, na ktoré sa uvedená EIO vzťahuje (králiky, mládky, plemenné brojler, plemenné nosnice, prepelice, kačice a husi), dnes neexistujú žiadne osobitné právne predpisy EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat.

V snahe reagovať na túto iniciatívu Komisia v júni 2020 a v júni 2021 poverila úrad EFSA, aby v priebehu roka 2022 a začiatkom roka 2023 doplnil existujúce vedecké dôkazy o vplyvoch klieťkových systémov na nosnice, ošípané, teľatá, mládky, plemenné brojler, plemenné nosnice, prepelice, kačice a husi s cieľom prijať právne predpisy do posledného štvrtroka 2023.

Podmienky zákazu klieťkových systémov sa stanovujú na základe posúdenia vplyvu; zohľadnia sa v nich:

- prínosy pre dobré životné podmienky zvierat,
- sociálne a ekonomické potreby odvetvia poľnohospodárstva v EÚ vrátane malých poľnohospodárskych podnikov,
- rozmer medzinárodného obchodu a
- environmentálne aspekty.

3.2. Reakcia na iniciatívu: predpokladaný harmonogram

Reakcia Komisie na iniciatívu (pozri kapitolu 3.1) sa stane jedným z kľúčových cieľov revízie právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ktoré sa Komisia zaviazala navrhnúť do posledného štvrtroka 2023.

⁽³⁸⁾ Kódex zdravia suchozemských zvierat, oddiel 7: <https://www.oie.int/en/standard-setting/terrestrial-code/access-online/>; Kódex zdravia vodných živočíchov, oddiel 7: <https://www.oie.int/en/standard-setting/aquatic-code/access-online/>.

Na vypracovanie tohto legislatívneho návrhu Komisia vypracuje spomínané posúdenie vplyvu. Toto posúdenie posluží pri rozhodovaní, a to okrem iného aj o sprievodných opatreniach. Jeho súčasťou bude aj verejná konzultácia, ktorá sa uskutoční začiatkom roka 2022. Dokončenie posúdenia vplyvu je naplánované na koniec roka 2022.

Hoci iniciatíva občanov neobsahuje požiadavku týkajúcu sa konkrétneho termínu, organizátori na stretnutí s Komisiou a na vypočutí v Európskom parlamente vyjadrili svoju ambíciu, aby zákaz klieťok nadobudol účinnosť v roku 2027.

Dátum nadobudnutia účinnosti zákazu, a teda aj dĺžka obdobia postupného vyradovania klieťok, sa budú posudzovať v kontexte posúdenia vplyvu legislatívneho návrhu. Posudzovať sa bude najmä realnosť úsilia o to, aby navrhované právne predpisy nadobudli účinnosť od roku 2027, pričom sa zohľadní potreba podporovať poľnohospodárov pri tomto prechode – finančne aj inak.

3.3. Prechodné a sprievodné opatrenia v EÚ

Hoci iniciatíva ako taká nezahŕňa požiadavky na prechodné a sprievodné opatrenia, organizátori na stretnutí s Komisiou a na verejnom vypočutí Európskeho parlamentu uviedli, že takéto opatrenia budú potrebné na uľahčenie prechodu na bezklieťkový chov.

Komisia sa domnieva, že vyvážený prechod na bezklieťkové systémy si vyžaduje primerané zohľadnenie príslušných spoločenských obáv, hospodárskych vplyvov na rôzne zúčastnené strany, ako aj environmentálnych aspektov. Prechod by sa mal organizovať a podporovať tak, aby poľnohospodári dokázali využiť dopyt spoločnosti po zlepšení životných podmienok zvierat ako príležitosť priamo prispieť k zlepšeniu zdravia a životných podmienok zvierat, kvality potravín a environmentálnych cieľov bez toho, aby došlo k ohrozeniu prežitia ich poľnohospodárskych podnikov. Dôležitú úlohu bude zohrávať celý potravinový reťazec, najmä odvetvie spracovania potravín a maloobchodu.

Komisia bude preto súbežne s návrhom právnych predpisov pokračovať v práci na podporných opatreniach, akými sú najlepšie postupy, usmernenia, odporúčania a štúdie slúžiace na podporu bezklieťkového chovu a prechodu na tento chov. Bude podporovať komunikáciu a informovanie o opatreniach v súvislosti s prípravou postupného vyradovania klieťok. Cieľom je motivovať poľnohospodárov k tomu, aby začali s procesom transformácie.

— Prostredníctvom SPP bude EÚ poskytovať finančnú podporu poľnohospodárom pri prechode na bezklieťkové systémy z prostriedkov dostupných v rámci politiky rozvoja vidieka a z nových ekologických režimov ak členské štáty tieto možnosti využívajú). Komisia podporuje členské štáty vo využívaní ekologických režimov (po prijatí právnych predpisov, ktorými sa zavádza nová SPP), ako aj v tom, aby vo svojich národných strategických plánoch predložili svoje intervenčné stratégie na podporu postupného vyradovania klieťok. To by mohlo viesť aj k prechodu na inovatívne riešenia a extenzívne chovné systémy.

Pri hodnotení národných strategických plánov členských štátov bude Komisia venovať osobitnú pozornosť finančnej podpore, ktorú členské štáty plánujú venovať na zlepšenie životných podmienok zvierat. V neposlednom rade Komisia vyzýva členské štáty, aby zvýšili intenzitu pomoci⁽³⁹⁾ na podporu z EPFRV určenú na bezklieťkové chovy v porovnaní s investíciami do chovov, pri ktorých sa menej prihliada na dobré životné podmienky.

Komisia do svojich ročných pracovných programov týkajúcich sa politiky propagácie poľnohospodárskych výrobkov⁽⁴⁰⁾ zahrnie aj osobitný rozpočet na zvyšovanie verejného povedomia o udržateľnosti v poľnohospodárstve vrátane špecifických prvkov dobrých životných podmienok zvierat, ako sú bezklieťkové poľnohospodárske systémy.

Financovanie z SPP bude doplnené o ďalšie podporné opatrenia:

- V súlade s prijatým akčným plánom pre ekologické poľnohospodárstvo, ktorého cieľom je zabezpečiť, aby sa do roku 2030 využívalo v EÚ 25 % pôdy na ekologickú výrobu, budú mať poľnohospodári možnosť prejsť zo systémov klieťkového chovu priamo na ekologické poľnohospodárstvo. V ekologickej poľnohospodárskej výrobe je používanie klieťok zakázané⁽⁴¹⁾.
- Komisia bude podporovať poľnohospodárov a iných aktérov pri prechode na bezklieťkové systémy formou informačných kampaní a odbornej prípravy zabezpečovaných poľnohospodárskymi poradenskými službami v členských štátoch⁽⁴²⁾.
- Komisia bude úzko spolupracovať s potravinárskym priemyslom a maloobchodníkmi, aby ich motivovala k podpore rozvoja trhu s výrobkami z bezklieťkového chovu za výhodné ceny priamo od poľnohospodárov.

⁽³⁹⁾ „Intenzita pomoci“ sa vzťahuje na podiel verejnej podpory (EÚ alebo vnútroštátnej) na celkových investíciách. Zvýšením intenzity pomoci sa znižuje podiel, ktorý má poľnohospodár zaplatiť.

⁽⁴⁰⁾ V zmysle nariadenia (EÚ) č. 1144/2014 sú súčasťou propagačnej politiky príležitosti na spolufinancovanie propagačných činností riadených EÚ alebo medziodvetvovými združeniami.

⁽⁴¹⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/com2021_141-organic-action-plan_en.pdf

⁽⁴²⁾ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/cross-compliance/fas_en

- V súlade so stratégiou „Z farmy na stôl“ Komisia zváži možnosti označovania dobrých životných podmienok zvierat s cieľom zlepšiť šírenie hodnoty daného výrobku v potravinovom reťazci. Požiadavka informovať spotrebiteľov o tom, či výrobky pochádzajú zo zvierat chovaných v klieťkach alebo bez klieťok, by mohla podnietiť poľnohospodárov k rýchlejšiemu prechodu na bezklieťkové systémy, ale aj spotrebiteľov k tomu, aby lepšie zvážili svoj výber. Komisia rovnako preskúma možné rozšírenie rozsahu pôsobnosti poľnohospodárskych obchodných noriem v súvislosti s revíziou právnych predpisov (oznámenou v stratégii „Z farmy na stôl“).
- V súvislosti s úlohou, ktorú môže zohrávať verejné obstarávanie pri transformácii modelu výroby a spotreby potravín EÚ výraznejším podporovaním udržateľnejšieho získavania potravín, sa Komisia v rámci stratégie „Z farmy na stôl“ zaviazala určiť spôsob, ako čo najlepšie stanoviť minimálne povinné kritériá udržateľného obstarávania potravín. V tejto súvislosti preskúma možnosti podpory prechodu na systémy bez klieťok. Niektoré aspekty dobrých životných podmienok zvierat sa už riešia v existujúcich kritériách zeleného verejného obstarávania ⁽⁴³⁾.
- V relevantných prípadoch môže program Horizont Európa pomôcť subjektom s rozhodovacou právomocou a zainteresovaným stranám pri získavaní dodatočných vedeckých dôkazov. Na účely pracovného programu na roky 2023 – 2024 sa konkrétne navrhne vytvorenie európskeho partnerstva pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat.

Ďalšie opatrenia budú slúžiť na zabezpečenie lepšieho a prísnejšieho vykonávania existujúcich právnych predpisov, napr. školeniami inšpektorov (prostredníctvom programu Komisie „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ ⁽⁴⁴⁾) a podporou referenčných stredísk EÚ pre dobré životné podmienky zvierat), ako aj auditmi Komisie týkajúcimi sa systémov dobrých životných podmienok zvierat a ich následných opatrení vykonávaných v spolupráci s vnútroštátnymi správnymi orgánmi.

Okrem toho sa na prechod na bezklieťkový chov môžu cielene zamerať aj členské štáty vo svojich vnútroštátnych opatreniach štátnej pomoci ⁽⁴⁵⁾. Pravidlá štátnej pomoci v poľnohospodárstve im umožňujú poskytovať finančnú pomoc poľnohospodárom až do nadobudnutia účinnosti noriem EÚ. V prípade nových noriem EÚ môžu poľnohospodári na obmedzené časové obdobie získať pomoc na súvisiace investície.

3.4. Obchodné aspekty

Komisia má v úmysle podporovať globálne uplatňovanie udržateľných noriem vrátane noriem týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat a súlad politik medzi domácimi a dovážanými výrobkami. V posúdení vplyvu sa preskúmajú rôzne možnosti, ako tento cieľ dosiahnuť, a to s prihliadnutím na zvieratá a produkty živočíšneho pôvodu z tretích krajín.

Komisia vo svojom *preskúmaní obchodnej politiky* ⁽⁴⁶⁾ zdôrazňuje, že dovoz musí zodpovedať príslušným právnym predpisom a normám EÚ a že za určitých podmienok stanovených Svetovou obchodnou organizáciou (WTO) je vhodné, aby EÚ požadovala súlad dovážaných výrobkov s určitými výrobnými požiadavkami. Legitímnosť uplatňovania výrobných požiadaviek na dovoz vychádza z potreby chrániť životné prostredie a reagovať na etické obavy. Ak sa tento prístup použije, musia sa pri ňom plne rešpektovať pravidlá WTO. Požiadavky na dobré životné podmienky zvierat v prípade dovážaných výrobkov možno zaviesť aj v dvojstranných obchodných dohodách.

V zmysle platných právnych predpisov EÚ podlieha osobitným požiadavkám na dobré životné podmienky zvierat pri dovoze len niekoľko živočíšnych druhov a výrobkov. Ak neexistujú dostatočné záruky, že obchodné normy na vajcia nie sú vo vyvážajúcej krajine rovnocenné s normami EÚ, na balení dovážaných vajec sa musí uvádzať informácia, že daná metóda chovu „nezodpovedá norme ES“ ⁽⁴⁷⁾. Zdravotný certifikát sprevádzajúci dovážané mäso musí potvrdzovať, že požiadavky na zabitie sú vo vyvážajúcej krajine prinajmenšom rovnocenné s požiadavkami stanovenými v právnych predpisoch EÚ týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat, napr. pokiaľ ide o postupy omračovania ⁽⁴⁸⁾.

Komisia aktívne presadzuje normy EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat v dvojstrannej spolupráci a spolupráci s medzinárodnými organizáciami, ako sú OIE a FAO, aby v celosvetovom meradle zlepšila podmienky zvierat vo farmových chovoch. Dosiahla istý úspech, no ten je obmedzený a vo veľkej miere závisí od záujmu obchodných partnerov o spríšňovanie svojich noriem. Komisia má v úmysle zachovať a zintenzívniť úsilie EÚ na medzinárodnej úrovni.

⁽⁴³⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eu-gpp-criteria-food-procurement-catering-services-and-vending-machines>

⁽⁴⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

⁽⁴⁵⁾ O štátnej pomoci rozhodujú a v plnej výške ju financujú členské štáty: https://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/overview_en.html

⁽⁴⁶⁾ *Trade policy review – an open, sustainable and assertive trade policy* (Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika), oznámenie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov (prijaté 18. februára 2021): https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/february/tradoc_159438.pdf

⁽⁴⁷⁾ Článok 30 nariadenia Komisie (ES) č. 589/2008 z 23. júna 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o obchodné normy pre vajcia (Ú. v. EÚ L 163, 24.6.2008, s. 6).

⁽⁴⁸⁾ Článok 12 nariadenia Rady (ES) č. 1099/2009 z 24. septembra 2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania (Ú. v. EÚ L 303, 18.11.2009, s. 1).

Keďže EÚ je jedným z hlavných dovozcov potravín, Komisia sa bude touto otázkou zaoberať v posúdení vplyvu týkajúcom sa revízie právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a preskúma tie možnosti, ktoré sa vzájomne nevyklučujú, ako aj ich možné kombinácie (pozri ďalej). Všetky budúce opatrenia, ktoré EÚ prijme, budú musieť byť v súlade s pravidlami WTO.

Možnosť 1. **Užšia spolupráca s obchodnými partnermi**

Komisia vytvorí osobitné „vedomostné kanály“ na šírenie aktualizovaných vedeckých informácií o alternatívach k systémom klieťového chovu. Bude sa usilovať o prehĺbenie spolupráce s obchodnými partnermi, najmä s tými, s ktorými má EÚ dohodu o voľnom obchode alebo s ktorými prebiehajú či sú plánované obchodné rokovania. Urobí tak v súlade s duchom „zelených aliancií/partnerstiev“ uvedených v stratégii „Z farmy na stôl“ a chcela by tým výraznejšie podporiť globálne uplatňovanie noriem EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Dvojstranná spolupráca bude prebiehať v kombinácii s podobnými prístupmi v koordinácii s medzinárodnými organizáciami a regionálnymi orgánmi.

Možnosť 2. **Zavedenie niektorých pravidiel EÚ týkajúcich sa dovozu**

Po uplynutí primeraného prechodného obdobia Komisia posúdi rozsah prieniku pravidiel EÚ týkajúcich sa klieťok do osobitných požiadaviek, ktoré sa majú uplatňovať na dovoz, a pritom zabezpečí riešenie obáv európskych občanov. Počas prechodného obdobia by EÚ mohla partnerským krajinám, z ktorých dotknuté zvieratá/výrobky dováža, poskytnúť podporu alebo stimuly, a to napríklad vo forme:

- možností technickej pomoci a spolupráce ponúkaných v rámci existujúcich i budúcich obchodných dohôd a
- programov susedstva a predvstupových programov na modernizáciu poľnohospodárskych systémov tak, aby spĺňali požiadavky EÚ, ako aj podpory prechodu na systémy bez klieťok.

Sprevádzali by ich školenia inšpektorov z krajín mimo EÚ (v rámci programu „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“) a činnosti na zvyšovanie informovanosti.

Možnosť 3. **Systém označovania dobrých životných podmienok zvierat, ktorý sa uplatňuje aj na dovoz**

Komisia posúdi uskutočniteľnosť zavedenia požiadaviek na označovanie s cieľom informovať spotrebiteľov EÚ o tom, či sú výrobky získané zo zvierat chovaných v klieťkach alebo nie. Tieto požiadavky sa budú vzťahovať na všetky výrobky uvedené na trh EÚ vrátane tých dovezených a popri nich bude nutné v plnej miere rešpektovať medzinárodné záväzky EÚ.

V prípade možností 2 a 3 by prístupové krajiny mohli (napr. s pomocou nástroja predvstupovej pomoci⁽⁴⁹⁾) do okruhov týkajúcich sa poľnohospodárstva a dobrých životných podmienok zvierat zaradiť návrhy projektov, a to vrátane projektov postupného vyradovania klieťok. Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) – „Globálna Európa“⁽⁵⁰⁾ je finančným nástrojom dostupným pre ostatné krajiny mimo EÚ vrátane krajín susediacich s EÚ.

4. ZÁVERY A VÝHLAD

V reakcii na iniciatívu občanov „End the Cage Age“ (Skoncuje sa klieťkový chovom) Komisia dospela k týmto záverom:

Iniciatíva „End the Cage Age“ je odrazom spoločenských obáv podložených vedeckými dôkazmi súvisiacich s potrebou zakázať klieťky pre konkrétne druhy hospodárskych zvierat. Iniciatíva je v súlade s úvahami Komisie o opatreniach v tejto oblasti. Komisia začlení cieľ iniciatívy do vykonávania Európskej zelenej dohody a stratégie „Z farmy na stôl“.

Konkrétne má Komisia v úmysle predložiť legislatívny návrh do konca roka 2023, v ktorom navrhne postupné vyradenie a napokon aj zákaz používania klieťok pre všetky druhy zvierat a kategórie uvedené v iniciatíve (nosnice, prasnice, teľatá, králiky, mládky, plemenné brojlerky, plemenné nosnice, prepelice, kačice a husi), ako súčasť plánovanej revízie právnych predpisov EÚ v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, a to za podmienok (vrátane dĺžky prechodného obdobia), ktoré sa stanovujú na základe stanovísk úradu EFSA, výsledkov posúdenia vplyvu a verejnej konzultácie.

Na tento účel Komisia zvažuje dostupné vedecké poznatky, posúdenie sociálnych, ekonomických a environmentálnych vplyvov, meniace sa potreby a dopyt spotrebiteľov. Tieto prvky sa zohľadnia pri určovaní dĺžky primeraného prechodného obdobia a sprievodných a podporných opatrení na uľahčenie tohto prechodu. Komisia posúdi najmä realnosť úsilia o to, aby navrhované právne predpisy nadobudli účinnosť od roku 2027.

⁽⁴⁹⁾ Nástroj predvstupovej pomoci – prehľad

⁽⁵⁰⁾ factsheet-mff-multiannual-financial-framework-v09_en.pdf

Keďže EÚ je jedným z hlavných dovozcov potravinárskych výrobkov, nesie spoločenskú zodpovednosť aj za výrobky, ktoré dováža. EÚ preto zachová a zintenzívni svoje dvojstranné a viacstranné úsilie o zvyšovanie úrovne dobrých životných podmienok zvierat v tretích krajinách. V posúdení vplyvu Komisia zváži možnosti riešenia tejto otázky, napríklad zavedením pravidiel alebo noriem týkajúcich sa dovážaných výrobkov, ktoré sú rovnocenné s pravidlami alebo normami EÚ a/alebo s požiadavkami na označovanie, v súlade s pravidlami WTO. Účelom je zohľadniť požiadavky občanov EÚ, ako aj potreby harmonizovaného riešenia na úrovni EÚ v záujme ochrany jednotného trhu.

Komisia prijme a bude presadzovať či vykonávať osobitné podporné opatrenia v pridružených kľúčových oblastiach politiky, ako sú SPP, obchod, výskum a inovácie, s cieľom uľahčiť udržateľnú a ekonomicky životaschopnú transformáciu.

PRÍLOHA

PROCEDURÁLNE ASPEKTY INICIATÍVY OBČANOV „END THE CAGE AGE“

Podľa článku 4 ods. 2 a článku 10 nariadenia (EÚ) č. 211/2011 o iniciatívach občanov Komisia zaregistrovala túto iniciatívu 11. septembra 2018 a príslušné informácie uverejnila vo svojom online registri na adrese: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_sk.

Členovia výboru občanov zaregistrovaného Komisiou sú obyvateľmi týchto členských štátov: Česko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Nemecko, Poľsko a Taliansko.

Táto iniciatíva bola zaregistrovaná v anglickom jazyku. Názov, predmet a ciele iniciatívy boli uverejnené vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

V súlade s nariadením o iniciatívach občanov obsahovali formuláre, ktoré občania použili na vyjadrenie svojej podpory iniciatívy, názov, predmet a ciele iniciatívy spolu s odkazom na online register, ktorí mohli ľudia využiť na prístup k podrobnejším informáciám.

Dvanásťmesačné obdobie na zber vyhlásení o podpore sa začalo dňom registrácie a skončilo 11. septembra 2019. Po tom, ako príslušné vnútroštátne orgány zozbierané vyhlásenia o podpore overili, organizátori predložili 2. októbra 2020 iniciatívu Komisii spolu s osvedčeniami vydanými príslušnými orgánmi členských štátov v súlade s článkom 9 nariadenia.

Organizátori zozbierali platné vyhlásenia o podpore a prekročili limitné hodnoty v rekordnom počte 18 členských štátov. Čísla uvádzané v osvedčeniach sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Členský štát	Počet signatárov	Kvalifikačný limit pri najmenej siedmich členských štátoch
Rakúsko	20 403	13 500
Belgicko	62 397	15 750
Bulharsko	17 986	12 750
Chorvátsko	12 498	8 250
Cyprus	1 610	4 500
Česko	49 219	15 750
Dánsko	47 336	9 750
Estónsko	3 560	4 500
Fínsko	32 716	9 750
Francúzsko	89 600	55 500
Nemecko	474 753	72 000
Grécko	9 003	15 750
Maďarsko	2 550	15 750
Írsko	14 646	8 250
Taliansko	90 085	54 750
Lotyšsko	3 631	6 000
Litva	8 449	8 250
Luxembursko	5 510	4 500
Malta	1 694	4 500

Holandsko	153 958	19 500
Poľsko	54 039	38 250
Portugalsko	13 948	15 750
Rumunsko	8 308	24 000
Slovensko	29 413	9 750
Slovinsko	3 553	6 000
Španielsko	85 756	40 500
Švédsko	46 378	15 000
Spojené kráľovstvo ⁽¹⁾	54 114	54 750
Spolu	1 397 113	

⁽¹⁾ Obdobie zberu vyhlásení sa skončilo 11. septembra 2019. Vyhlásenia o podpore predložené na formulári Spojeného kráľovstva by sa mohli zohľadniť, keďže boli overené a potvrdené pred dátumom vystúpenia Spojeného kráľovstva z Európskej únie.

Keďže iniciatíva bola zaregistrovaná pred 1. januárom 2020, zber a overovanie vyhlásení o podpore a predloženie platnej iniciatívy Komisii sa riadilo nariadením (EÚ) č. 211/2011. Následné preskúmanie iniciatívy Komisiou a jej odpoveď tak, ako sa uvádza v tomto oznámení, sa riadia nariadením (EÚ) 2019/788 o európskej iniciatíve občanov, ktoré sa uplatňuje od 1. januára 2020 [nahrádzajúce a zrušujúce nariadenie (EÚ) č. 211/2011].

Komisia sa s organizátormi stretla 30. októbra 2020. Zastupovala ju podpredsedníčka Věra Jourová, komisárka Stella Kyriakidesová a vyšší úradníci z príslušných útvarov.

Organizátori dostali 15. apríla 2021 možnosť prezentovať iniciatívu na verejnom vypočutí v Európskom parlamente v súlade s článkom 14 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/788 ⁽¹⁾. Komisiu zastupovali podpredsedníčka Věra Jourová, komisárka Stella Kyriakidesová a komisár Janusz Wojciechowski.

⁽¹⁾ So súhlasom organizátorov bolo verejné vypočutie odložené z dôvodu pandémie COVID-19 a uskutočnilo sa na diaľku v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1042 z 15. júla 2020, ktorým sa stanovujú dočasné opatrenia týkajúce sa lehôt na zber, overovanie a fázy preskúmania stanovených v nariadení (EÚ) 2019/788 o európskej iniciatíve občanov vzhľadom na výskyt ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 231, 17.7.2020, s. 7).